

KONKLUŻJONIJIET TAL-AVUKAT ĠENERALI

MENGOZZI

ppreżentati fis-17 ta' Diċembru 2009 ¹

I — Introduzzjoni

1. Permezz ta' din it-talba għal deċiżjoni preliminari, li tressqet permezz ta' deċiżjoni tat-30 ta' Ottubru 2008, il-Helsingin käräjäoikeus (il-Qorti tal-Prim'Istanza ta' Helsinki) (il-Finlandja) titlob sabiex tingħata interpretazzjoni tal-Artikolu 11(1) tad-Direttiva tal-Kunsill 92/85/KEE, tad-19 ta' Ottubru 1992, dwar l-introduzzjoni ta' miżuri biex jinkoraġġixxu t-titjib fis-saħħa u s-sigurtà fuq il-post tax-xogħol għall-haddiema nisa tqal u haddiema li welldu reċentement, jew li qed iredgħu (l-ghaxar Direttiva partikolari fis-sens tal-Artikolu 16(1) tad-Direttiva 89/391/KEE) ². Din id-domanda toriġina minn kwistjoni bejn S.M. Parviainen, air hostess u kap tal-kabina, li minhabba t-tqala tagħha, għet ittrasferita lejn post tax-xogħol fuq l-art imħallas inqas, u Finnair Oyj, u għandha bħala sugġett il-hlas ta' remunerazzjoni għall-inqas ekwivalenti għal dik li r-rikorrenti fil-kawża prinċipali kienet tirċievi meta kienet taħdem bħala kap tal-kabina, qabel ma għet ittrasferita lejn post tax-xogħol fuq l-art.

2. Din il-proċedura toffri għall-ewwel darba lill-Qorti tal-Ġustizzja l-possibbiltà li tinterpreta d-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85 fil-kuntest ta' haddiema tqila li tkompli teżerċita funzjonijiet wara t-trasferiment temporanju tagħha lejn post tax-xogħol ġdid.

II — Il-kuntest ġuridiku

A — *Id-dritt Komunitarju*

3. Id-disa' Premessa tad-Direttiva 92/85 tistabbilixxi li l-protezzjoni tas-sigurtà u s-saħħa ta' haddiema tqal, haddiema li welldu reċentement jew haddiema li qed iredgħu, ma għandhiex tirriżulta fi trattament sfavorevoli lejn in-nisa fis-suq tax-xogħol, u lanqas għandha tnaqqas mis-saħħa tad-direttivi rigward trattament ugwali bejn l-irġiel u n-nisa.

¹ — Lingwa oriġinali: il-Franċiż.

² — ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 5, Vol. 2, p. 110.

4. Mit-tmien Premessa tad-Direttiva 92/85 jirriżulta li l-haddiema tqal, haddiema li welldu reċentement jew li qed ireddgħu għandhom jiġu kkunsidrati bħala grupp taht riskju speċifiku minn ħafna aspetti, u li għandhom jittiehdu miżuri fir-rigward tas-sigurtà u s-saħħa tagħhom.

5. L-Artikolu 4(1) tad-Direttiva 92/85, bit-titolu “Stima u Informazzjoni”, jistabbilixxi:

“Għall-attivitajiet kollha li jistgħu jinvolvu riskju speċifiku ta’ espożizzjoni għal aġenti, proċessi jew kondizzjonijiet tax-xogħol li tagħhom lista mhux eżawrijenti hija mogħtija fl-Anness I, min iħaddem għandu jagħmel stima tan-natura, il-grad u t-tul ta’ l-espożizzjoni fl-impriza u/jew stabbiliment ikkonċernat, tal-haddiema fis-sens ta’ l-Artikolu 2, jew direttament jew permezz tas-servizzi protettivi jew preventivi msemmija fl-Artikolu 7 tad-Direttiva [tal-Kunsill 89/391/KEE, tat-12 ta’ Ġunju 1989, dwar l-introduzzjoni ta’ miżuri sabiex jinkoraġġixxu titjib fis-sigurtà u s-saħħa tal-haddiema fuq ix-xogħol], sabiex:

— issir stima ta’ kull riskju għas-saħħa jew għas-sigurtà u kull effett possibbli fuq it-tqala jew it-treddiġ tal-haddiema fis-sens ta’ l-Artikolu 2;

— jiddeċiedu liema miżuri għandhom jittiehdu”.

6. L-Artikolu 5 ta’ din l-istess Direttiva, bit-titolu “Azzjoni wara r-riżultati ta’ l-istima”, huwa fformulat kif ġej:

“1. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6 tad-Direttiva 89/391/KEE, jekk ir-riżultati ta’ l-istima msemmija fl-Artikolu 4(1) jirrivielaw riskju għas-sigurtà jew għas-saħħa jew xi effett fuq it-tqala jew treddiġ ta’ haddiema fis-sens ta’ l-Artikolu 2, min iħaddem għandu jiehu l-azzjoni neċessarja biex jiżgura li, billi jiġu aġġustati temporanjament il-kundizzjonijiet tax-xogħol u/jew is-sigħat tax-xogħol tal-haddiema kkonċernata, l-espożizzjoni ta’ dik il-haddiema għal dawn ir-riskji jiġi evitat.

2. Jekk l-aġġustament tal-kundizzjonijiet tax-xogħol u/jew tas-sigħat tax-xogħol tagħha ma jkunx teknikament u/jew oġġettivament possibbli, jew ma jistax jiġi mitlub b’mod raġonevoli għal motivi ġustifikati, min iħaddem jrid jiehu l-passi neċessarji sabiex jagħti xogħol ieħor lill-haddiema kkonċernata.

3. Jekk it-tibdil tal-post għal xogħol ieħor mhuwiex teknikament [u/jew] oġġettivament possibbli jew ma jistax jiġi mitlub b’mod raġonevoli għal motivi ġustifikati, il-haddiema kkonċernata għandha tingħata leave skond il-liġi u/jew prattika nazzjonali għaż-żmien kollu li huwa neċessarju biex tiġi mharsa s-sigurtà jew is-saħħa tagħha.

[...]”.

7. Bis-saħħa tal-Artikolu 8(1) tad-Direttiva 92/85, l-Istati Membri għandhom jiehdu l-miżuri neċessarji sabiex il-haddiema tqal, li welldu reċentement, jew li qed ireddgħu, fis-sens tal-Artikolu 2 ta' din id-direttiva, jibbenefikaw minn perijodu ta' leave tal-maternità ta' mill-inqas 14-il ġimgħa kontinwi, allokatu qabel u/jew wara l-hlas ta' tarbija skont il-liġijiet u/jew il-prattiċi nazzjonali.

8. L-Artikolu 11 tad-Direttiva 92/85, bit-titolu "Drittijiet marbuta mal-kuntratt ta' l-impjieg", jgħid hekk:

"Sabiex jiġi ggarantit għall-haddiema, fis-sens ta' l-Artikolu 2, l-eserċizzju tad-drittijiet tal-protezzjoni tas-sigurtà u s-saħħa tagħhom kif rikonoxxuti f'dan l-Artikolu, għandu jiġi provdut illi:

1) fil-kazijiet imsemmija fl-Artikoli 5, 6 u 7, id-drittijiet ta' impjieg relatati mal-kuntratt ta' l-impjieg, inkluż il-harsien ta' hlas ta', u/jew l-intitolament għal benefiċċju adegwata għal, haddiema fis-sens ta' l-Artikolu 2, għandhom jiġu żgurati skond il-liġi u/jew prattika nazzjonali;

2) fil-każ imsemmi fl-Artikolu 8, dan li ġej għandu jiġi żgurat:

a) id-drittijiet konnessi mal-kuntratt ta' l-impjieg tal-haddiema fis-sens ta' l-Artikolu 2, barra minn dawk imsemmija f'punt (b) hawn taht;

b) il-manteniment ta' hlas ta', u/jew intitolament, għal allowance xierqa għal, haddiema fis-sens ta' l-Artikolu 2;

3) l-allowance msemmija fil-punt 2(b) għandha titqies bhala xierqa jekk tiggarantixxi dħul mill-inqas ekwivalenti għal dak li l-haddiema kkonċernata kienet tirċievi kieku waqfet temporanjament mill-attivitàjiet tagħha għal raġunijiet ta' saħħa, soġġetta għal kull limitu stabbilit taht il-leġislazzjoni nazzjonali;

[...]"

9. L-Anness I tad-Direttiva 92/85, li jirreferi għalih l-Artikolu 4 tagħha, isemmi, bhala agenti fiżiċi li jistgħu jikkawżaw leżjonijiet fil-fetu u/jew li x'aktarx jiddisturbaw l-attakkament tal-plaċenta, b'mod partikolari, ir-radjazzjonijiet jonizzanti u non-jonizzanti.

B — *Il-leġislazzjoni nazzjonali*

10. Il-liġi dwar it-trattament ugwali bejn l-irġiel u n-nisa [naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettu laki (609/1986)] tirregola l-projbizzjoni tad-diskriminazzjoni bbażata fuq is-sess.

11. B'mod konformi mal-Artikolu 7(1) tal-liġi fuq it-trattament ugwali bejn l-irġiel u n-nisa, kif emendata bil-liġi 232/2005, hija pprojbita kull diskriminazzjoni diretta jew indiretta bbażata fuq is-sess. Skont il-paragrafu (2) tal-istess dispożizzjoni, b'diskriminazzjoni diretta huwa mifhum ukoll il-fatt li persuna titpoġġa f'sitwazzjoni differenti minhabba raġuni marbuta mal-istat ta' tqala jew mal-hlas ta' tarbija.

12. B'mod konformi mat-tieni subparagrafu tal-Artikolu 8(1) tal-liġi fuq it-trattament ugwali bejn l-irġiel u n-nisa, kif emendata bil-liġi 232/2005, l-aġir ta' min iħaddem għandu jitqies li jikkostitwixxi diskriminazzjoni pprojbita mil-liġi jekk, meta dan jadotta deċiżjonijiet relattivi għall-kundizzjonijiet tax-xogħol, jaġixxi b'mod li l-persuna kkonċernata titqiegħed f'sitwazzjoni inqas vantaġġjuża minhabba raġuni marbuta mal-istat ta' tqala, mal-hlas ta' tarbija jew ma kull raġuni oħra marbuta mas-sess.

13. Skont l-Artikolu 2 tat-Titolu 2 tal-liġi dwar il-kuntratt tax-xogħol [työsopimuslaki (55/2001)], min iħaddem ma jistax, mingħajr raġuni valida, jitratta lill-ħaddiema b'mod differenti minhabba l-età, l-istat ta' saħħa, id-dizabbiltà, l-orijġini nazzjonali jew etnika, iċ-ċittadinanza, l-orjentament sesswali, il-lingwa, it-twelmin reliġjuż, l-opinjoni, il-konvinzjoni, ir-rabtiet ta' parentela, l-attivitajiet sindakali jew l-attivitajiet politiċi tagħhom, jew minhabba kull fatt ieħor paragonabbli.

14. Skont l-Artikolu 3 tat-Titolu 2 tal-liġi dwar il-kuntratt tax-xogħol, jekk l-impenji professjonali jew il-kundizzjonijiet tax-xogħol tal-ħaddiema tqila jpoġġu fil-periklu saħħitha jew saħħet il-fetu, mingħajr ma jkun possibbli li jiġi eliminat il-fattur ta' riskju li jirriżulta mix-xogħol jew mill-kundizzjonijiet tax-xogħol, għandu jsir sforz sabiex il-ħaddiema kkonċernata tiġi ttrasferita, matul it-tqala tagħha, sabiex din twettaq inkarigi adegwati oħra skont il-kapaċità tagħha li taħdem u l-kompetenzi professjonali tagħha.

15. Teżisti dispożizzjoni simili fl-Artikolu 11(2) li jidher fit-Titolu 2 tal-liġi dwar is-sigurtà fuq il-post tax-xogħol [työturvallisuuslaki (738/2002)].

16. Bis-saħħa tal-Artikolu 4(3) tal-liġi dwar il-ftehim kollettiv [työehtsopimuslaki (436/1946)], tali ftehim jorbot lil min iħaddem u lill-ħaddiema li huma jew kienu membri ta' assoċjazzjoni marbuta bil-ftehim kollettiv meta dan kien fis-seħh. Dawn il-persuni li jhaddmu u dawn il-ħaddiema għandhom jirrispettaw, fil-kuntratti tax-xogħol li jikkonkludu bejniethom, id-dispożizzjonijiet tal-ftehim kollettiv inkwistjoni.

17. L-Artikolu 4 tat-Titolu 9 tal-liġi dwar l-assigurazzjoni tal-mard [sairausvakuutuslaki (1224/2004)] jiddisponi li ħaddiema tqila li twettaq xogħol imhallas għandha d-dritt li tircievi allowances

tal-maternità speċjali (“erityisäitiysraha”) jekk sustanza kimika, radjazzjoni, marda infettiva marbuta mal-impenji professjonali tagħha, jew mal-kundizzjonijiet tax-xogħol tagħha, jew element paragunabbli iehor ipogġi fil-periklu saħħitha jew dik tal-fetu. Il-ħlas ta’ dawn l-allowances tal-maternità speċjali huwa sugġett għall-kundizzjoni li l-affiljata tkun tista’ taħdem u għall-fatt li ma jkunx possibbli li jiġi organizzat xogħol differenti għaliha skont l-Artikolu 3(2) li jinsab fit-*Titolu 2* tal-liġi dwar il-kuntratt tax-xogħol, u li l-affiljata tkun, għal din ir-raġuni, marbuta li tkun assenti minn fuq il-post tax-xogħol tagħha.

18. Il-ħlas tal-leave għall-maternità u tal-leave speċjali għall-maternità huwa rregolat mill-Artikolu 16(B) tal-ftehim kollettiv tal-ekwipaġġ tal-kabina (matkustamohenkilökunnan työehtosopimus) konkluz bejn is-sindakat tal-air hostesses u tal-istewards tal-Finlandja u l-unjoni ta’ min iħaddem tas-settur tas-servizzi li kien fis-seħh bejn l-1 ta’ April 2005 u t-30 ta’ Settembru 2007.

19. Skont l-imsemmi Artikolu 16(B)(2), air hostess tista’ tieqaf milli twettaq attività fl-ajru immedjatament wara l-konstatazzjoni tal-istat ta’ tqala. Mingħajr preġudizzju għal raġunijiet relatati mas-saħħa, ix-xogħol fl-ajru huwa awtorizzat sa mhux iktar mit-tmintax-il ġimgħa ta’ tqala.

20. Skont l-Artikolu 16(B)(3), air hostess tista’, fuq talba tagħha, tiġi ttrasferita, matul il-perijodu ta’ tqala, sabiex twettaq xogħol

iehor li jallokalha min jimpjegaha. Fuq talba tagħha, min jimpjegaha għandu jallokalha xogħol iehor sad-data tal-bidu tal-allowances tal-maternità (“äitiyspäiväraha”) stabbilita mil-liġi fuq l-assigurazzjoni tal-mard.

21. Il-leġiżlazzjoni Finlandiża ma fihix dispożizzjonijiet espliciti dwar id-determinazzjoni tas-salarju f’każ fejn haddiema tqila tiġi ttrasferita sabiex twettaq inkarigi differenti.

22. Skont l-Artikolu 16(B)(4) tal-ftehim kollettiv tal-ekwipaġġ tal-kabina, is-salarji msemmija fil-punti 1 u 3 tal-Artikolu 16(B) jiġihallu sal-livell tal-ħlas tal-leave annwali. L-air hostess li tirrifjuta x-xogħol allokat lilha tiflew id-dritt għall-ħlas imsemmi iktar ’il fuq.

III — Il-kawża prinċipali, id-domanda preliminarj u l-proċeduri quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja

23. S.M. Parviainen ħadmet fis-servizz ta’ Finnair Oyj bħala air hostess mit-8 ta’ April 1998. Hija assumiet il-funzjoni ta’ kap tal-kabina matul ix-xahar ta’ Ottubru 2005.

24. Ir-rikorrenti fil-kawża prinċipali harget tqila fil-bidu tal-2007. Id-data prevista għall-hlas tat-tarbija kienet is-16 ta' Ottubru 2007.

25. Minhabba l-istat ta' tqala tagħha, ir-rikorrenti fil-kawża prinċipali giet ittrasferita lejn xogħol fuq l-art, jiġifieri xogħol amministrattiv, fit-30 ta' April 2007. Hija okkupata dan il-post sal-15 ta' Settembru 2007, meta beda l-leave tal-maternità tagħha. Dan it-trasferiment sehh skont l-Artikolu 5(1) u (2) tad-Direttiva 92/85, skont id-dispożizzjonijiet rilevanti tad-dritt Finlandiż dwar il-kuntratt ta' xogħol u dwar is-sigurtà fuq ix-xogħol, kif ukoll skont il-ftehim kollettiv għall-ekwipaġġ tal-kabina. Mill-proċess jirrizulta li dan kien immotivat mill-fatt li x-xogħol tar-rikorrenti fil-kawża prinċipali kien jesponiha għal aġenti fiżiċi, bħal radjazzjonijiet jonizzanti u mhux jonizzanti, li setgħu jikkawżaw leżjonijiet fil-fetu.

26. Mid-deċizzjoni tar-rinviju jirrizulta li, bħala kap tal-kabina, parti kbira mill-paga globali tar-rikorrenti fil-kawża prinċipali hija komposta mill-allowances li tircievi fil-kwalità tagħha ta' superjur ġerarkiku u minn allowances ohra. B'hekk, skont l-indikazzjonijiet tal-konvenuta fil-kawża prinċipali mogħtija waqt is-seduta quddiem il-Qorti tal-Gustizzja, ir-rikorrenti fil-kawża

prinċipali tista' tircievi, fost affarijiet ohra, allowance għall-overtime meta dan ix-xogħol jeċċedi l-95 siegħa fix-xahar, allowance għal xogħol ta' bil-lejl, għax-xogħol ta' nhar ta' Hadd, għall-ġranet ta' leave, allowance għas-sigħat ta' overtime jekk il-jum tax-xogħol ikun jeċċedi t-8 sigħat, allowance għat-titjiriet fit-tul, għat-titjiriet li jinvolvu bdil fil-hin, eċċ. Skont il-qorti tar-rinviju, dawn l-allowances jirrappreżentaw madwar 40% mill-paga totali qabel it-trasferiment. Is-salarju mensili bażiku tar-rikorrenti fil-kawża prinċipali jammonta għal EUR 1821.76, u s-salarju mensili medju għal EUR 3383.04. Skont l-informazzjoni pprovduta mill-qorti tar-rinviju, l-allowances imħallsa lill-haddiema jistgħu jvarjaw b'mod kunsiderevoli skont jekk jithallsux lil persuna li għandha l-kwalità ta' superjur ġerarkiku, bħal kap tal-kabina, jew inkella lil air hostess jew steward. Barra minn hekk, persuni li għandhom l-istess grad jistgħu jwettqu numru ta' sigħat tax-xogħol varjabbli hafna, liema haġa tinfluwenza l-ammont tal-allowances.

27. Mill-proċess jirrizulta wkoll li fl-20 ta' Ġunju 1989, il-konvenuta fil-kawża prinċipali adottat deċizzjoni dwar id-determinazzjoni tal-hlas għax-xogħol fuq l-art li kellu jingħata lill-air hostesses fil-perijodu ta' tqala tagħhom, b'applikazzjoni tal-ftehim azjendali konkluż bejn l-imsieħba soċjali, marbut mal-ftehim kollettiv tal-ekwipaġġ tal-kabina. Skont id-deċizzjoni msemmija, il-konvenuta fil-kawża prinċipali għandha tħallas lill-air hostesses li jiġu ttrasferiti għal xogħol fuq l-art minhabba l-istat ta' tqala tagħhom, għall-perijodu kkonċernat, salarju ugwali għall-hlas li jingħata għal-leave annwali bil-hlas. Dan is-salarju jikkonsisti fil-paga bażika mensili u l-allowance ta'

“lisäpäiväpalkka” tal-leave annwali. Din l-allowance hija kkalkulata abbażi tal-valur medju tal-allowances ta’ “lisäpäiväpalkka” tal-air hostesses u tal-istewards kollha li jiffurmaw parti mill-istess skala ta’ salarju. Skont l-indikazzjonijiet ipprovduti mill-konvenuta fil-kawża prinċipali, l-allowances kollha jittiehdu inkunsiderazzjoni fil-kalkolu tal-allowance ta’ “lisäpäiväpalkka” tal-leave annwali li hija allowance li tinghata lill-haddiema fuq l-art sabiex titnaqqas id-differenza bejn l-allowances tagħhom u dawk tal-ekwipaġġ tal-kabina.

28. Wara t-trasferiment temporanju tagħha lejn post tax-xogħol fuq l-art, ir-rikorrenti fil-kawża prinċipali rat is-salarju totali mensili tagħha, inklużi l-allowances li kienet tircievi fil-kwalità tagħha bhala kap tal-kabina u abbażi tal-inkonvenjenti u l-kundizzjonijiet ta’ impjieg tal-ekwipaġġ tal-kabina, imnaqqas b’EUR 834.56, jiġifieri b’madwar 33 % meta mqabbel mas-salarju medju tagħha għall-2006.

29. Skont ir-rikorrenti fil-kawża prinċipali, il-konvenuta fil-kawża prinċipali ma kellhiex id-dritt li tnaqqas is-salarju tagħha b’riżultat tat-trasferiment tagħha lejn post tax-xogħol fuq l-art. L-aġir tagħha kien diskriminatorju u jikser id-Direttiva 92/85, kif ukoll il-liġi Finlandiża dwar it-trattament ugwali bejn l-irġiel u n-nisa. Fir-rikors tagħha ppreżentat quddiem il-qorti tar-rinviju, ir-rikorrenti fil-kawża prinċipali talbet il-hlas, għall-perijodu kkontestat, ta’ paga għall-inqas ekwivalenti

għal dik li kienet tircievi qabel il-bidla provvizorja tax-xogħol tagħha.

30. Il-konvenuta fil-kawża prinċipali talbet li r-rikors jiġi miċhud. Matul it-tqala tagħha, ir-rikorrenti fil-kawża prinċipali rċeviet paga oghla minn dik li tithallas lil persuna li b’mod regolari twettaq xogħol fuq l-art ekwivalenti.

31. Billi qieset li, sal-lum, il-Qorti tal-Ġustizzja ma ħaditx deċiżjoni dwar l-interpretazzjoni li kellha tinghata lill-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85, il-Helsingin Käräjäoikeus iddeċidiet li tissospendi l-proċeduri quddiemha u li tagħmel lill-Qorti tal-Ġustizzja d-domanda preliminari segwenti:

“L-Artikolu 11(1) tad-Direttiva [92/85] għandu jiġi interpretat fis-sens li, fuq il-bażi ta’ din id-direttiva, haddiema li, minhabba tqala, ġiet trasferita f’pożizzjoni fejn tagħmel xogħol li jithallas inqas, għandha tithallas l-istess kif kienet tithallas bhala medja qabel it-trasferiment tagħha u f’dak ir-rigward, huwa rilevanti x’tip ta’ allowances kienet tircievi u fuq liema bażi l-haddiema kienet tircievi dawn l-allowances b’zieda mal-paga bażika ta’ kull xahar tagħha?”

32. Skont l-Artikolu 23 tal-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja, ir-rikorrenti fil-kawża

prinċipali, il-konvenuta fil-kawża prinċipali, il-Gvern Finlandiż u Taljan kif ukoll il-Kummissjoni tal-Komunitajiet Ewropej ippreżentaw l-osservazzjonijiet bil-miktub tagħhom. It-trattazzjoni tal-partijiet instemgħet waqt is-seduta tas-17 ta' Settembru 2009, hliet għal dik tal-Gvern Taljan li ma kienx irrappreżentat.

funzjonijiet ma humiex meħtieġa fil-post tax-xogħol fejn il-haddiema tqila għet ittrasferita b'mod temporanju.

A — Fuq l-ewwel parti tad-domanda preliminarj: l-interpretazzjoni tal-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85

IV — Analizi

33. Permezz tal-ewwel parti tad-domanda preliminarj tagħha, il-qorti tar-rinvju tistaqsi jekk l-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85 għandux jiġi interpretat fis-sens li haddiema tqila li, minhabba l-istat ta' tqala tagħha għet ittrasferita lejn post tax-xogħol fejn twesttaq inkarigi oħra li huma mħallsa b'salarju inferjuri minn dak li kienet tirċievi qabel, għandha tirċievi paga ugħwali għal dik li bħala medja kienet tirċievi qabel it-trasferiment tagħha. Permezz tat-tieni parti tad-domanda tagħha, il-qorti tar-rinvju, fuq il-linja tal-argumentazzjoni tal-konvenuta fil-kawża prinċipali li tgħid li għandhom jittieħdu inkunsiderazzjoni l-kundizzjonijiet tax-xogħol partikolari tal-ekwipaġġ tal-kabina, tixtieq essenzjalment tkun taf jekk, għall-finijiet tal-interpretazzjoni tal-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85, huwiex rilevanti l-fatt li l-paga preċedenti tal-haddiema tqila kienet parzjalment komposta minn sensiela ta' allowances li l-hlas tagħhom kien jiddependi mill-qadi ta' funzjonijiet speċifiċi, liema

34. Preliminarjament, jeħtieġ li jiġi osservat li l-qorti tar-rinvju ma staqsietx dwar l-eventwali effett dirett orizzontali tal-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85 li hija titlob l-interpretazzjoni tiegħu lill-Qorti tal-Ġustizzja, għalkemm hija għandha quddiemha kwistjoni bejn individwi.

35. F'dan ir-rigward, għandu jiġi mfakkar li skont ġurisprudenza kostanti, direttiva ma tistax, minnha nfisha, tohloq obbligi fir-rigward ta' individwu u għaldaqstant ma tistax tiġi invokata kontrihi, b'tali mod li anki dispożizzjoni ċara, preċiża u inkundizzjonata ta' direttiva intiża sabiex tagħti drittijiet jew sabiex timponi obbligi fuq individwi ma tistax tiġi applikata bħala tali fil-kuntest ta' kawża bejn individwi biss³.

³ — Sentenza tas-16 ta' Lulju 2009, Mono Car Styling (C-12/08, Gabra p. l-6653, punt 59 u l-ġurisprudenza ċitata).

36. Madankollu, meta tapplika d-dritt intern, il-qorti nazzjonali hija marbuta li tinterpretah, sa fejn ikun possibbli, fid-dawl tat-test u tal-ghan tad-direttiva inkwistjoni sabiex tikseb ir-riżultat mistenni minnha u, għaldaqstant, li tkun konformi mat-tielet paragrafu tal-Artikolu 249 KE⁴.

37. Nosserva li l-qorti tar-rinviju ma indikatx liema dispożizzjoni partikolari tal-leġiżlazzjoni interna tittrasponi l-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85. Peress li din id-dispożizzjoni tista', għall-inqas parzjalment, tiġi validament trasposta permezz tal-prattiki nazzjonali⁵, jiġifieri b'mod partikolari permezz tal-ftehim kollettiv konkluz bejn l-imsieħba soċjali — li r-rwol tradizzjonali tiegħu huwa magħruf fir-rigward tad-determinazzjoni tal-pagi fil-pajjiżi nordici⁶ — hija wkoll il-qorti tar-rinviju, li jkollha quddiemha rikors kontra deċiżjoni tal-konvenuta fil-kawża prinċipali fir-rigward tas-salarju, adottata fil-kuntest tal-applikazzjoni tal-ftehim kollettiv tal-ekwipaġġ tal-kabina, li għandha tapplika l-istess ftehim, kemm jista' jkun possibbli, fid-dawl tat-test u tal-iskop tad-Direttiva 92/85.

4 — Ibid (punt 60).

5 — Fir-rigward tad-direttivi relatati mal-qasam soċjali, ara s-sentenzi tat-30 ta' Jannar 1985, *Il-Kummissjoni vs Id-Danimarka* (143/83, *Gabra p. 427, punti 8 u 9*); tal-10 ta' Lulju 1986, *Il-Kummissjoni vs L-Italja* (235/84, *Gabra p. 2291, punt 20*); tat-8 ta' Lulju 1999, *Fernández de Bobadilla* (C-234/97, *Gabra p. I-4773, punt 19*), kif ukoll tat-18 ta' Diċembru 2008, *Ruben Andersen* (C-306/07, *Gabra p. I-10279, punt 25*).

6 — Ara, b'mod partikolari, f'dan ir-rigward, il-punt 160 tal-konkluzjonijiet tiegħi pprezentati fil-kawża li wasslet għas-sentenza tat-18 ta' Diċembru 2007, *Laval un Partneri* (C-341/05, *Gabra p. I-11767*).

38. Madankollu, il-problema ċentrali relatata mal-ewwel parti tad-domanda preliminari hija dik li jkun magħruf jekk, bis-saħħa tal-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85, haddiema tqila, air hostess, ittrasferita lejn xogħol fuq l-art minhabba l-istat ta' tqala tagħha, għandhiex dritt għall-hlas tal-paga shiha li kienet tircievi qabel it-trasferiment temporanju tagħha, jew jekk, b'mod kuntrarju, min iħaddem jistax iħallasha, matul il-perijodu tat-trasferiment fuq l-art, paga inferjuri izda, għall-inqas, ekwivalenti għal dik li jithallas il-persunal ta' fuq l-art, b'applikazzjoni tal-ftehim kollettiv tal-ekwipaġġ tal-kabina.

39. Skont l-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85, meta haddiema tqila tiġi ttrasferita lejn post tax-xogħol ieħor (Artikolu 5(2) ta' din id-direttiva) sabiex jiġi evitat ir-riskju ta' espożizzjoni għal agenti jew kundizzjonijiet li jpoġġu fil-periklu s-sigurtà jew is-saħħa tagħha (Artikolu 6 tal-imsemmija direttiva), bħal xogħol ta' bil-lejl (Artikolu 7 tal-istess direttiva), din il-haddiema għandha tinghata "id-drittijiet ta' impjeg relatati mal-kuntratt ta' l-impjeg, inkluż il-harsien ta' hlas ta' u/jew l-intitolament għal benefiċċju adegwata [...] skond il-liġi u/jew Prattika nazzjonali".

40. Il-partijiet li ressu l-osservazzjonijiet tagħhom quddiem il-Qorti tal-Gustizzja ma jaqblux bejniethom fuq l-interpretazzjoni tal-parti tal-frazi tal-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85, riprodotta fil-punt preċedenti.

41. Skont ir-rikorrenti fil-kawża prinċipali u l-Kummissjoni, din l-espressjoni tfisser li haddiema tqila li tkompli teżerċita attività professjonali matul it-tqala tagħha, iżda li tiġi temporanjament ittrasferita lejn post tax-xogħol ieħor, għandha dritt li tibqa' żżomm il-paga shiħa li kienet tirċievi qabel it-tqala.

42. Min-naħa l-oħra, filwaqt li l-konvenuta fil-kawża prinċipali u l-Gvern Finlandiż jikkunsidraw li l-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85 iħalli f'idejn l-Istati Membri sabiex jiddeterminaw il-livell tal-paga li għandha tithallas lil haddiema tqila li tinsab fis-sitwazzjoni bħal dik fil-kawża prinċipali, il-Gvern Taljan jidher li jsostni li din id-dispożizzjoni għandha tiġi interpretata b'mod li jiġi ggarantit lil din il-haddiema paga adegwata, b'mod konformi mal-liġijiet u/jew prattiki nazzjonali.

43. Fil-fehma tiegħi, ir-risposta li għandha tingħata għall-ewwel parti tad-domanda preliminari tinstab fit-test u fil-ghan tad-Direttiva 92/85.

44. Fir-rigward tat-test, għalkemm l-abbozzar tal-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85 ma huwiex fost l-aħjar, in-nuqqas tal-artikolu

definit quddiem il-kelma “hlas” jidher li jeskludi *a priori* li d-Direttiva 92/85 timponi fuq l-Istati Membri li jiżguraw l-intangibbiltà tal-hlas mogħti lill-haddiema tqila qabel it-trasferiment temporanju tagħha lejn post tax-xogħol ġdid⁷. Din l-evalwazzjoni tidher li hija kkonfermata mir-referenza li ssir fl-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85 għal-“liġi u/jew prattika nazzjonali”, jiġifieri b'mod partikolari għall-ftehim kollettiv. Għalhekk, humal-Istati Membri li għandhom jippreċiżaw il-hlas eżatt iggarantit lill-haddiema tqila li tidhol fil-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 5 tad-Direttiva 92/85 u, b'mod partikolari, il-paragrafu 2 tiegħu.

45. F'dan ir-rigward, nosserva li, fis-sentenza Boyle *et al.*⁸, il-Qorti tal-Ġustizzja interpretat espressjoni identika għal dik li tidher fl-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85, li hija dik li tinsab fil-paragrafu 2(b) tal-istess Artikolu, jiġifieri fil-kuntest tad-drittijiet ta' mara tqila li użat leave tal-maternità (kif imsemmi fl-Artikolu 8 tad-Direttiva 92/85).

7 — Il-verżjonijiet lingwistiċi l-oħra ta' din id-dispożizzjoni, bħall-verżjoni Germaniża (“der Fortzahlung eines Arbeitsentgelts”), il-verżjoni Ingliża (“the maintenance of a payment”), il-verżjoni Spanjola (“el mantenimiento de una remuneración”) u l-verżjoni Taljana (“il mantenimento di una retribuzione”) ukoll jużaw l-ekwivalenti tal-artikolu indefinit. Minhabba l-fatt li, fil-lingwa Finlandiża, ma jeżistux artikoli definiti jew indefiniti, il-verżjoni Finlandiża (“palkan maksun jatkuinen”) tista' timplika ċerta ambigwiżà li tista' tkun, parzjalment, l-origini tad-domanda preliminari. Minkejja dan, xorta jibqa' l-fatt li l-verżjoni Finlandiża tal-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85 ma tispeċifikax li l-hlas li għandu “jibqa'” jithallas lill-haddiema tqila matul it-trasferiment temporanju tal-post tax-xogħol tagħha għandu jkun l-istess bħal dak mogħti lilha fil-post tax-xogħol originali tagħha.

8 — Sentenza tas-27 ta' Ottubru 1998 (C-411/96, Ġabra p. I-6401).

46. F'din is-sentenza, il-Qorti tal-Ġustizzja kkonstatat li, f'dak li jirrigwarda l-paga u l-intitolament għal benefiċċju adegwat ta' mara tqila matul il-leave tal-maternità tagħha, "għalkemm it-test tal-Artikolu 11 jirreferi biss għan-natura adegwata tal-benefiċċju, xorta jibqa' l-fatt li d-dhul garantit lill-haddiema matul il-leave tal-maternità tagħhom, meta jithallas taht forma ta' paga, jekk ikun il-każ flimkien ma' benefiċċju, għandu jkun ukoll adegwat skont l-Artikolu 11(3) tad-Direttiva 92/85"⁹ [traduzzjoni mhux uffiċjali]. Isegwi li, kif ippreċiżat il-Qorti tal-Ġustizzja fis-sentenza Gillespie *et*¹⁰, fir-rigward tal-interpretazzjoni tal-Artikolu 141 KE, dawn id-dispożizzjonijiet ma jimponux li tinżamm il-paga shiha tal-haddiema nisa matul il-leave tal-maternità, bil-kundizzjoni li l-ammont imhallas ma jkunx minimu sal-punt li jxejjen l-iskop tal-leave tal-maternità.

47. Madankollu, din il-preċiżazzjoni ma tfissirx li, *a contrario*, fil-każ li haddiema tqila tkun giet ittrasferita lejn post tax-xogħol ieħor, din ikollha neċessarjament id-dritt, fid-dawl tat-test tal-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85, li tibqa' żżomm il-paga kollha li kienet tirċievi qabel it-trasferiment temporanju tagħha lejn post tax-xogħol ieħor.

48. F'dan ir-rigward, nirrileva li, fis-sentenza Boyle *et*, iċċitata iktar 'il fuq, il-Qorti tal-Ġustizzja kkunsidrat li l-aġġettiv "adegwat" ma kienx jirreferi biss għall-espressjoni "hłas" imsemmija fl-Artikolu 11(2)(b) tad-Direttiva 92/85, iżda għat-"test tal-Artikolu 11" fit-totalità tiegħu, inkluż, għalhekk, għall-Artikolu 11(1) ta' din id-direttiva. Barra minn hekk, skont din is-sentenza, l-aġġettiv adegwat jirreferi wkoll għad-dhul imhallas taht forma ta' paga. Fil-fatt, interpretazzjoni kuntrarja, li twassal sabiex jiġi żgurat lill-haddiema tqal is-sempliċi żamma, b'mod mhux definit, ta' "hłas", ma tkunx tagħmel sens.

49. Għalhekk, minn dan jista' jiġi dedott li l-Artikolu 11 tad-Direttiva 92/85 ma għandux l-għan li jiżgura lill-haddiema tqila ż-żamma tal-paga li kienet tirċievi qabel it-tqala tagħha, iżda li tiġi ggarantita lilha ż-żamma ta' paga adegwata.

50. Madankollu, filwaqt li l-Artikolu 11(3) tad-Direttiva 92/85 jipprovdi indikazzjoni preċiża sabiex jiġi definit il-kriterju tan-natura adegwata tal-paga u/jew tal-benefiċċju f'każ ta' leave tal-maternità, peress li din id-dispożizzjoni tippreċiża li din għandha tiżgura "dhul mill-inqas ekwivalenti għal dak li l-haddiema kkonċernata kienet tirċievi kieku waqfet temporanjament mill-attivitàjiet tagħha għal raġunijiet ta' saħħa", u b'hekk tipparaguna l-leave tal-maternità mal-leave tal-mard, dan ma joffri l-ebda preċiżazzjoni li tippermetti li tiġi ddeterminata n-natura adegwata tal-hłas u/jew tal-benefiċċju f'każ ta' trasferiment tal-haddiema lejn post

9 — Sentenza Boyle *et*, iċċitata iktar 'il fuq (punt 34) (il-korsiv huwa tiegħi).

10 — Sentenza tat-13 ta' Frar 1996 (C-342/93, Ġabra p. I-475, punti 20 u 25).

tax-xogħol differenti minn dak li kienet tokkupa qabel it-tqala tagħha.

intiz għaż-żamma integrali tal-paga, tali interpretazzjoni timponi fuq l-Istati Membri li jagħtu, abbażi tal-imsemmija direttiva stess, lil haddiema tqila eżentata mix-xogħol l-istess trattament bħal haddiema tqila li tkompli teżerċita l-attività professjonali tagħha. Niddubita li din kienet l-intenzjoni ta' min abbozza d-Direttiva 92/85.

51. Issa, fin-nuqqas ta' preċiżazzjoni speċifika min-naħa tal-leġislatur Komunitarju u fid-dawl tar-referenza li ssir mill-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85 għal-leġislazzjoni u/jew prattiki nazzjonali, din id-dispożizzjoni ma tistax tiġi interpretata fis-sens li timponi fuq l-Istati Membri, fil-każijiet kollha li tikkontempla, l-obbligu li tiġi żgurata lill-haddiema tqila l-intangibbiltà tal-paga li kienet tircievi qabel it-tqala tagħha.

52. Jidherli li din l-evalwazzjoni hija kkonfermata mill-fatt li l-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85 ma jikkontemplax biss is-sitwazzjoni tal-haddiema tqila ttrasferita b'mod temporanju lejn post tax-xogħol ġdid, prevista mill-Artikolu 5(2) tal-istess direttiva, iżda anki s-sitwazzjoni, prevista fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu, tal-haddiema tqila eżentata mix-xogħol matul il-perijodu kollu mehtieġ għall-protezzjoni tas-sigurtà jew tas-saħħa tagħha.

53. Issa, kieku l-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85 kellu jiġi interpretat bħala

54. Jekk tiġi aċċettata l-interpretazzjoni invokata mir-rikorrenti fil-kawża prinċipali u mill-Kummissjoni, li tgħid li l-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85 jobbliga lill-Istati Membri li tingħata l-paga mhallsa qabel il-bdil fil-post tax-xogħol tal-haddiema tqila, fil-fehma tiegħi din twassal sabiex jiġi mxejjen il-margni ta' diskrezzjoni tagħhom, hekk kif ikkonkretizzata f'dan il-każ bir-referenza tal-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85 għal-leġislazzjoni u/jew għall-prattiki nazzjonali.

55. Barra minn hekk, kieku l-leġislatur Komunitarju kellu l-intenzjoni li jobbliga lill-Istati Membri li jiżguraw iż-żamma tal-paga ta' qabel it-tqala fis-sitwazzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85, kien ikun faċli li dan jiġi indikat b'mod ċar fl-istess

test tal-Artikolu msemmi, semplicement bl-użu tal-artikolu definit “il-”¹¹.

minn dak li kienet tokkupa qabel it-tqala tagħha, jikkorrispondi mal-hlas tal-paga shiha li din il-haddiema kienet tirčievi fil-post tax-xogħol originali tagħha.

56. Issa, il-fatt li l-awturi tad-Direttiva 92/85 ma ridux jifformulaw b'dan il-mod it-test tal-Artikolu 11(1) ta' din id-direttiva, huwa spjegat ukoll mill-għan segwit mill-imsemmija direttiva.

59. Madankollu, dan l-għan ifisser ukoll li din id-dispożizzjoni bl-ebda mod ma tobblija lill-Istati Membri li jiżguraw l-intangibbiltà tal-paga lil tali haddiema.

57. Fil-fatt, f'dak li jirrigwarda lil dan il-punt, b'mod konformi mal-baži legali li għet adottata fuqha d-Direttiva 92/85¹², din trid tistabbilixxi regoli minimi sabiex tiffavorixxi t-titjib tas-sigurtà u tas-saħħa fuq il-post tax-xogħol tal-haddiema tqal, li welldu jew li jreddgħu, minhabba riskji speċifiċi li jistgħu b'mod ġenerali jiltaqgħu magħhom fuq il-post tax-xogħol¹³.

60. Izda, f'din it-tieni ipoteżi, jidherli li l-marġni diskrezzjonali tal-Istati Membri għandu jiġi limitat mill-htieġa, imsemmija diġà, li tiġi żgurata paga adegwata lill-haddiema tqila, liema haġa timplika, f'każ ta' kwistjoni, evalwazzjoni ta' fatt imwettqa mill-qorti nazzjonali taħt l-istharrig tal-Qorti tal-Ġustizzja.

58. Fir-rigward tal-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85, dan l-għan ifisser li l-Istati Membri għandhom il-libertà shiha li jikkunsidraw li n-natura adegwata tal-paga mħallsa lil haddiema tqila, li temporanjament għet ittrasferita lejn post tax-xogħol differenti

61. In-natura adegwata tal-paga inkwistjoni, li l-evalwazzjoni tagħha għandha fl-ewwel lok issir mill-qorti nazzjonali, għandha madankollu, fil-fehma tiegħi, tkun suġġetta, b'mod ġenerali, għall-osservanza ta' paga uguali għall-haddiema maskili u femminili *għal xogħol ugwali jew xogħol ta' valur ugwali*, skont l-Artikolu 141(1) KE.

11 — F'dan ir-rigward, inżid li, fil-proposta inizjali tal-Kummissjoni tas-17 ta' Ottubru 1990 [COM (90) 406 finali], l-Artikolu 3(2) tal-proposta għal direttiva kien jistabbilixxi li l-Istati Membri kellhom jiggarrantixxu *z-zamma tal-paga* lill-haddiema tqila ttrasferita lejn post tax-xogħol ieħor. B'hekk, l-awturi tad-Direttiva għazlu espressament li jwarrbu tali formulazzjoni, u ppreferew minflokha, finalment, dik adottata fl-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85.

12 — Jiġifieri l-Artikolu 118A il-qadim tat-Trattat KE.

13 — Ara, f'dan ir-rigward, l-ewwel, is-seba' u t-tmien premessi tad-Direttiva 92/85.

62. Għaldaqstant, fis-sitwazzjoni fejn haddiema tqila għandha tiġi ttrasferita b'mod temporanju lejn post tax-xogħol differenti minn dak li kienet tokkupa qabel

it-tqala tagħha, b'mod konformi mal-Artikolu 5(2) tad-Direttiva 92/85, il-qorti nazzjonali għandha tkun tista' taċċerta: (a) li tali haddiema tirċievi paga identika jew ekwivalenti għal dik li tingħata lil haddiem maskili jew femminili li, għal raġunijiet ta' saħħa, ikollu jiġi ttrasferit lejn post tax-xogħol ieħor identiku jew ekwivalenti għal dak li l-haddiema tqila tkun giet trasferita lejha b'mod temporanju, u (b) li l-haddiema tqila li tkun giet ittrasferita b'mod temporanju lejn post tax-xogħol differenti minn dak li kienet tokkupa qabel it-tqala tagħha tirċievi, għall-inqas, paga identika jew ekwivalenti għal dik li tingħata lill-haddiema maskili jew femminili li jikkupaw post tax-xogħol identiku jew ekwivalenti.

tal-livell ta' protezzjoni, inkluż il-livell ta' paga, mogħtija lill-haddiema tqal, li t-trattament riżervat għalihom jiġi pparagunat ma' dak mogħti lil haddiem maskili (jew femminili) li l-istat ta' saħħa tiegħu jeħtieġ trasferiment lejn post tax-xogħol ieħor. Dan il-paragun għandu jsir, ovvjament, billi hsieb li t-trasferiment tal-haddiema tqila huwa min-natura tiegħu temporanju, liema haġa mhijiex neċessarjament il-każ għal haddiema maskili jew femminili li għandhom jiġu ttrasferiti lejn post tax-xogħol ieħor għal raġunijiet mediċi.

63. Fir-rigward tal-punt (a), imsemmi fil-punt preċedenti, inqis li jkun utli li jiġi ppreċiżat li, fl-istess linja ta' hsieb adottata mill-Avukat Ġenerali Pólares Maduro fil-konkluzjonijiet tiegħu ippreżentati fil-kawża Gassmayr¹⁴, il-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Gustizzja tippermetti, mingħajr il-bżonn li t-tqala tiġi pparagunata ma' marda¹⁵, għall-finijiet li tiġi eżaminata n-natura adegwata

64. Fil-kawża prinċipali, il-qorti tar-rinviju ma nfurmatx lill-Qorti tal-Gustizzja dwar din il-kwistjoni. Min-naħa l-oħra, fir-rigward tal-punt (b) imsemmi fil-punt 62 ta' dawn il-konkluzjonijiet, mill-osservazzjonijiet ippreżentati mill-konvenuta fil-kawża prinċipali kif ukoll mill-Gvern Finlandiż jirriżulta li, b'mod konformi mal-Artikolu 16(B)(4) tal-ftehim kollettiv tal-ekwipaġġ tal-kabina, air hostess tqila, li tiġi ttrasferita lejn post tax-xogħol fuq l-art sabiex jiġi evitat li tiġi esposta għar-riskji tas-saħħa tirċievi s-salarju bażiku tagħha miżjud b'allowances (il-*"līsäpäiväpalkka"* tal-leave annwali) determinati skont il-valur medju tal-benefiċċji mogħtija lill-istewards u lill-air hostesses kollha li jinsabu fl-istess skala ta' salarju. Għandu jiġi mfakkar ukoll li, kif indika waqt is-seduta l-Gvern Finlandiż meta kkonferma dak li

14 — Ara, b'mod partikolari, il-punt 18 tal-konkluzjonijiet tiegħu ppreżentati fit-3 ta' Settembru 2009 f'din il-kawża (C-194/08, pendenti quddiem il-Qorti tal-Gustizzja).

15 — Sentenza tal-14 ta' Lulju 1994, Webb (C-32/93, Gabra p. I-3567, punt 25).

gie kkomunikat mill-konvenuta fil-kawża prinċipali fl-osservazzjonijiet bil-miktub tagħha, ir-rikorrenti fil-kawża prinċipali tibbenefika minn paga superjuri minn dik li tithallas lil persuna li twettaq b'mod regolari xogħol fuq l-art ekwivalenti. Ghalkemm hija l-qorti tar-rinviju li għandha tivverifika dawn l-indikazzjonijiet, jidhirli li dawn il-metodi ta' determinazzjoni tal-paga tar-rikorrenti fil-kawża prinċipali, ittrasferita b'mod temporanju lejn post tax-xogħol fuq l-art, huma konformi mar-rekwiżit li indikajt fil-punt (b) tal-punt 62 ta' dawn il-konkluzzjonijiet.

65. Għar-raġunijiet li għadhom kif ġew esposti, nissuggerixxi lill-Qorti tal-Gustizzja li r-risposta għall-ewwel parti tad-domanda preliminarj mressqa mill-qorti tar-rinviju għandha tkun li l-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85 għandu jiġi interpretat fis-sens li ma jimponix lill-Istati Membri li jiggwarantixxu lil haddiema tqila, li giet ittrasferita b'mod temporanju lejn post tax-xogħol ieħor, paga fl-istess ammont ta' dik li hija kienet tircievi bħala medja qabel it-trasferiment ikkonċernat. Madankollu, hija l-qorti tar-rinviju li għandha tivverifika jekk il-haddiema tqila kkonċernata hijiex qed tingħata paga adegwata skont l-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85, b'tali mod li jiġi osservat il-prinċipju ta' paga ugwali għall-haddiema maskili u femminili għal xogħol ugwali jew xogħol tal-istess valur, skont l-Artikolu 141(1) KE.

B — *Fuq it-tieni parti tad-domanda preliminarj: ir-rilevanza tal-metodi li bihom tiġi stabbilita l-paga ta' haddiema tqila ttrasferita lejn post tax-xogħol differenti.*

66. It-tieni parti tad-domanda mressqa mill-qorti tar-rinviju essenzjalment timplika li jiġi ddeterminat jekk, għall-finijiet tal-interpretazzjoni tal-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85, humiex rilevanti l-metodi li bihom tiġi stabbilita l-paga tal-haddiema tqila ttrasferita b'mod temporanju lejn post tax-xogħol differenti minn dak li kienet tokkupa qabel it-tqala tagħha.

67. Infakkar li, fil-kawża prinċipali, il-kwistjoni li għandha tiġi solvuta mill-qorti tar-rinviju hija dik jekk, minbarra s-salarju bażiku mensili li tircievi r-rikorrenti fil-kawża prinċipali, hija għandhiex dritt għaž-zamma ta' diversi allowances, uħud minnhom marbuta, apparentement, mal-kwalità tagħha bħala kap tal-kabina, u l-oħrajn relatati mal-inkonvenjenzi u mal-kundizzjonijiet tax-xogħol ta' membru tal-ekwipaġġ.

68. Fil-fehma tiegħi, ma hemm l-ebda dubju li l-allowances irċevuti mir-rikorrenti fil-kawża prinċipali jiffurmaw parti mill-kunċett ta' "paga", skont l-Artikolu 141(2) KE, li

jghid li “paga tfisser il-paga jew is-salarju komuni bażiku jew minimu u kwalunkwe remunerazzjoni oħra, sew jekk fi flus jew in natura, li l-haddiem jirċievi direttament jew indirettament, għall-impjeg tiegħu, minghand min iħaddmu”.

jew li huma inerenti għall-istat professjonali tal-haddiem, b'mod partikolari fir-rigward tal-anzjanità tiegħu, u/jew tal-kwalifiki professjonali tiegħu, li fosthom huwa possibbli li jiġu inklużi, fiċ-ċirkustanzi tal-kawża prinċipali, l-allowances imħallsa minhabba l-kwalità bħala kap tal-kabina tar-rikorrenti fil-kawża prinċipali, għandhom jinżammu irrispettivament mix-xogħol temporanju li l-haddiema tqila tkun giet ittrasferita lejha.

69. Madankollu, il-kwistjoni hija jekk, fid-determinazzjoni taż-żamma ta' paga adegwata, skont l-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85, l-Istati Membri għandhomx diskrezzjoni shiha fl-għażla tal-elementi tal-paga tal-haddiema tqila ttrasferita b'mod temporanju lejn post tax-xogħol differenti, li jinżammew matul il-perijodu ta' trasferiment.

70. F'dan ir-rigward, inqis li l-margni diskrezzjonali għandu jkun limitat mhux biss mill-osservanza tal-kundizzjonijiet li esponejt fil-punt 62 ta' dawn il-konklużjonijiet, iżda anki, b'mod iktar konkret, min-natura tal-allowances li jikkostitwixxu l-paga tal-haddiema inkwistjoni.

72. Min-naha l-oħra, l-elementi tal-paga intizi, essenzjalment, sabiex jikkumpensaw il-kundizzjonijiet partikolari u l-inkonvenjenti relatati max-xogħol okkupat qabel it-trasferiment temporanju tal-haddiema tqila lejn post tax-xogħol ġdid u li, preċiżament, wasslu għal dan it-trasferiment, ma għandhomx, bħala prinċipju, jiġu kkunsidrati fl-evalwazzjoni dwar jekk il-paga mogħtija lill-haddiema tqila ttrasferita lejn post tax-xogħol temporanju hijiex adegwata skont l-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85¹⁶. Fil-fatt, dawn l-elementi tal-paga huma, min-natura tagħhom, relatati mal-inkonvenjenzi li ma għadhomx jeżistu li l-haddiema kienet tesperjenza fuq il-post tax-xogħol preċedenti tagħha, li hija temporanjament ma għadhiex twettaq. Barra minn hekk, billi dawn l-allowances jistgħu jvarjaw abbażi ta' numru kbir ta' fatturi, l-istħarriġ gudiżżjarju tan-natura adegwata tal-paga mħallsa, b'applikazzjoni tal-Artikolu 11(1)

71. Fil-fatt, jidherli li, minbarra s-salarju bażiku, l-elementi tal-paga li jappartjenu lil

16 — Madankollu, xejn ma jipprekludi lill-Istati Membri milli jieħdu dan inkunsiderazzjoni jekk jiddeċiedu, fil-margni ta' diskrezzjoni li jgawdu minnu, li jinkludu dan it-tip ta' elementi ta' paga fiż-żamma tal-hlas adegwat li għandu jiġi żgurat.

tad-Direttiva 92/85, jista' jiġi ostakolat b'mod sinjifikanti.

74. Għalhekk, fil-fehma tiegħi, il-qorti tar-rinviju għandha tivverifika jekk il-paga li rċeviet ir-rikorrenti fil-kawża prinċipali fil-post tax-xogħol li ġiet ittrasferita fih b'mod temporanju minhabba t-tqala tagħha tihux inkunsiderazzjoni l-elementi tal-paga li jappartjenu lil jew li huma inerenti għall-istat jew għall-kwalifiki professjonali tal-haddiema tqila kkonċernata.

73. Id-distinzjoni li jidhirli li huwa xieraq li tiġi stabbilita bejn id-diversi elementi tal-paga, skont jekk jithallsux minhabba l-kwalifiki professjonali tal-haddiema jew minhabba l-inkonvenjenti marbuta mal-post tax-xogħol li kienet tokkupa qabel it-tqala tagħha, ukoll tiffurma parti mill-osservanza tal-prinċipju ta' trattament ugwali bejn il-haddiema maskili u femminili. Fil-fehma tiegħi, din id-distinzjoni tippermetti li jiġu evitati Prattiki eventwali intiżi sabiex titnaqqas, b'mod sistematiku, il-paga tan-nisa tqal li jiġu ttrasferiti b'mod temporanju lejn post tax-xogħol differenti minn dak li kienu jokkupaw qabel it-tqala tagħhom, lil hinn mill-motivi oġġettivi marbuta mar-rabtiet tal-post tax-xogħol precedenti tagħhom u li ġew eliminati sabiex jiġi evitat li ssir hsara lit-tqala tagħhom, billi jiġu ttrasferiti b'mod provviżorju lejn post tax-xogħol ġdid.

75. Għaldaqstant, nipproponi lill-Qorti tal-Gustizzja sabiex tirrispondi għat-tieni parti tad-domanda preliminarj mressqa quddiemha fis-sens li, għall-finijiet tal-evalwazzjoni tan-natura adegwata tal-paga stabbilita fl-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85, hija l-qorti tar-rinviju li għandha tivverifika jekk il-paga rċevuta mill-haddiema tqila fil-post tax-xogħol li ġiet ittrasferita lejha b'mod temporanju minhabba t-tqala tagħha, tihux inkunsiderazzjoni l-elementi tal-paga li jappartjenu lil jew li huma inerenti għall-istat jew għall-kwalifiki professjonali tal-haddiema tqila kkonċernata.

V — Konkluzjoni

76. Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet imsemmija iktar 'il fuq, nipproponi li tingħata r-risposta segwenti għad-domanda preliminari mressqa mill-Helsingin käräjäoikeus:

“L-Artikolu 11(1) tad-Direttiva tal-Kunsill 92/85/KEE, tad-19 ta' Ottubru 1992, dwar l-introduzzjoni ta' mizuri biex jinkoraġġixxu t-titjib fis-saħħa u s-sigurtà fuq il-post tax-xogħol għall-ħaddiema nisa tqal u ħaddiema li welldu reċentement, jew li qed ireddegħu (l-għaxar Direttiva partikolari fis-sens tal-Artikolu 16(1) tad-Direttiva 89/391/KEE), għandu jiġi interpretat fis-sens li ma jimponix lill-Istati Membri li jiggarrantixxu lil ħaddiema tqila, li giet ittrasferita b'mod temporanju lejn post tax-xogħol ieħor, paga fl-istess ammont ta' dik li hija kienet tircievi bħala medja qabel it-trasferiment ikkonċernat. Madankollu, hija l-qorti tar-rinviju li għandha tivverifika jekk il-ħaddiema tqila kkonċernata hijiex qed tingħata paga adegwata skont l-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85, b'tali mod li jiġi osservat il-prinċipju ta' paga ugwali għall-ħaddiema maskili u femminili għal xogħol ugwali jew xogħol tal-istess valur, skont l-Artikolu 141(1) KE.

Għall-finijiet tal-evalwazzjoni tan-natura adegwata tal-paga stabbilita fl-Artikolu 11(1) tad-Direttiva 92/85, hija l-qorti tar-rinviju li għandha tivverifika jekk il-paga rċevuta mill-ħaddiema tqila fil-post tax-xogħol li giet ittrasferita lejha b'mod temporanju minħabba t-tqala tagħha, tihux inkunsiderazzjoni l-elementi tal-paga li jappartjenu lil jew li huma inerenti għall-istat jew għall-kwalifiki professjonali tal-ħaddiema tqila kkonċernata.”